SỐ 1HỨ 1674 — NGÀY THỨ NĂM 15 JUIN 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ 0$02

HANOI

Một tuần	5$	6$	7$	8$	9$	10$	11$	12$
Các làng và								
Các công sở								
Sáu tháng	3	3	30	3	30	3	30	4
Ba tháng	1	2	1	2	1	2	1	2
Một tháng	0	0	0	0	55	0	55	0

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres, bulletins d'abonnements, mandats doivent être adressés au Gérant
61-65 Rue du Coton, Hanoi

Rédacteur : P. B. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN VĂN VĨNH
Rédacteurs en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

Une seule insertion. . . .	0$30 le c/m
Par contrat annuel	
4e page. Par centimètre et par insertion.	0$15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . .	2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. .	1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants

Cái tệ ỷ-quyền ở chốn thôn-quê

Trừ ra những người vô-tâm vô ý tuy có mắt mà không biết nhìn, còn ai đã có ý quan-sát cách cư-xử của người đời thì thường được mục-kích những cái quang cảnh khả ô mà thương tâm là những cái quang-cảnh « cá lớn nuốt cá bé », là những cái quang-cảnh kẻ ỷ quyền, ỷ thế, ỷ có sức mạnh, ỷ có nhiều tiền, chỉ chực « cả vú lấp miệng em » vậy. Đối với những người vô huyết-tính, vô lương-tâm, thì những cái cảnh thương tâm ấy không làm cho họ xúc cảm tí gì; họ cho là những điều theo lẽ thường của tạo-hóa, chẳng qua theo cái luật mạnh được yếu thua khôn sống mống chết đó mà thôi; vì thế mà họ lãnh-đạm vô tình không có quan-tâm chú ý đến.

Nhưng đối với những người có lương-tâm, có lòng vì nhân-loại, có lòng muốn bênh vực những kẻ yếu hèn, thì những cái quang-cảnh ấy làm cho họ đau lòng nẫu ruột, mỗi khi trông thấy những điều tàn bạo ỷ quyền, thì họ không thể không cau mày nghiến răng được.

Chẳng nói đến những việc cao xa làm gì, này như ai thấy một thầy đội ỷ quyền mà đánh đập một kẻ lương-thiện quê mùa, hoặc thấy một bác quyền cây thế mà tát thục một người phu xe khốn nạn, thì trong lòng có xúc động gì không? Ấy là những việc nhỏ mọn ta thường trông thấy hàng ngày, thương há rằng chỉ có những hạng bác quyền thầy đội ấy là hay ỷ quyền ỷ thế mà thôi đu! Biết bao nhiêu là người vì nghèo hèn, vì kém về, vì thật thà, vì thương thiện đã bị những kẻ tai nhan làm dụng quyền thế của mình mà đè nén, mà hành hạ làm cho khổ sở đến dựng trâm chiều nghỉ mà thương hại!

Cái tệ làm quyền làm hại người ta ấy thật ở đâu cũng có, từ chốn tỉnh thành đô-hội, đến nơi ngõ hẻm hang cùng, không có ngày nào là không xảy ra một đôi chuyện. Nhưng ở chốn thôn thành, dân sự phần nhiều đã có chút học thức, đã biết pháp luật và biết lợi quyền mình chút đỉnh, nên cái tệ « cá lớn nuốt cá bé » càng ngày càng thấy bớt đi. Chớ như ở chốn thôn quê, dân sự phần nhiều còn thật thà ngu-lậu, không biết quyền lợi của mình, không hiểu pháp-luật của nước, nên lại hay bị những kẻ hào-cường tổng lý ỷ thế thần mà đè nén bắt nạt hơn. Cái tệ ỷ quyền ở chốn thôn quê thực là rất lớn, vậy tưởng nên nói ra đây để nhắng người có tính ỷ quyền nên bớt dần đi, và để những nhà có trách-nhiệm chế chỏ cho dân nên chú ý đến mà trừ bỏ những cái cộn trùng làm hại kẻ quê mùa ấy đi.

Vậy thì dân ở chôn thôn quê thường bị những hạng người nào hay cậy thế cậy thần mà sách nhiễu hành hạ làm cho không được yên ổn mà làm ăn? Có hai hạng: một là kỳ-hào, hai là tổng-lý.

1° *Cái tệ kỳ-hào ỷ quyền.* — Bọn kỳ hào hay ỷ quyền nhất là những làng chưa được hưởng cái kết quả của sự cải-lương mà quyền chính còn ở trong tay những hạng kỳ-hào kỳ-mục ấy. Kỳ-hào là những hạng vừa có quyền thế trong làng, vừa sẵn của cải để hống khi bị kiện, nên thường kết bè kết đảng toa rập với nhau mà đè nén hiếp trói lũ dân em. Hễ thấy trong xã có người nào ra ỷ chống cự không chịu thần phục quị lụy mình, thì bàn mưu lập kế cùng nhau làm cho hại cho tán mới nghe. Nào xui người này đi kiện, nào xui kẻ khác đi thưa, rồi tự nhau lại khai man khai dối làm cho người ta tuy ngay mà vẫn bị thua, hoặc bị tù bị rạc, hoặc mất của mất tiền, không những lũ kỳ-hào ấy kẻ bè kết đảng để đè nén con em mà thôi, lại còn bày về nay mở hội nầy, mai bày lễ khác rồi chia cho lũ dân em mỗi suất đóng bao nhiêu để lấy tiền chi phí, rõ ràng là một lũ ăn không, thiên-hạ thường gọi là lũ « mọt gỗ » thật là đúng lắm! Lại khi sưu thuế đến kỳ, tuy rằng ngày nay có lệ họp nhất ai công phải đóng thuế nhất ai thì tự họ cùng có cách bắt dân em phải bỏ nhau mà đóng, thay cho họ! không những đóng thay cho họ mà thôi, lại còn phải đóng dạy cho con cháu anh em họ nữa! Thật là chẳng qua chỉ hạng khố rách áo ôm, đầu tật mắt tối, ra cũng ra sức làm lụng suốt ngày để lũ ngày lưng sung sướng! Đáng ngán thay, mà đáng thương hại thay! Cũng có người muốn bày tỏ những nỗi gian tham ngoát ngoéo của lũ kỳ-hào cho quan trên biết mà trừng trị. Song khôn thay! không có gì làm bằng chứng, và lại kèm thế kèm thân, ít người giúp đỡ! Thành thử từ trước đến nay, ở chốn thôn-quê, dân sự phần nhiều vẫn bị đè-nén dưới cái quyền độc-ác của lũ kỳ hào tàn nhẫn! Mong rằng ngày nay Chính phủ đã gia ân truyền lệnh cho khắp các xã lần-lượt cải-lương, mà lũ kỳ-hào kia sẽ hết cách ỷ-quyền hà hiếp dân em, thì thật là một cái hạnh-phúc to cho lũ thôn-dân lương thiện lắm đó!

2° *Cái tệ tổng lý cậy thế.* — Ngoài cái tệ kỳ hào ỷ quyền đè nén dân em, ở chôn hương-thôn lại còn mắc cái tệ tổng-lý cậy thế hà-hiếp những người hiền lành chân-thật nữa. Bảo họ cậy thế là cậy thế gì? cậy thế ai? Họ chẳng qua là một người dân hàng xã hàng tổng bầu ra để làm việc cho làng cho tổng, tức cũng như một người tay sai của dân trong làng trong tổng mà thôi, chớ có quyền thế gì mà ỷ quyền và cậy thế? Vâng, đã dành rằng họ không nhận cái quyền gì của chính phủ, như các quan phủ huyện hay thượng tư, đã dành rằng họ là người của dân dâu ra làm việc cho dân thì họ phải tùy lòng theo ý của dân, chớ hồng-hách với dân sao được! Theo lý thì vẫn thế, thế mà có lắm nơi tổng-lý tự mình coi như một ông quan có quyền cai-trị nhất-thống chớ không phải là một người thay mặt của dân. Chẳng có thế sao có tiếng « nhất lý chi trưởng »! Chẳng có thế sao có người tự vị là « dân-quan »! Mà rồi ỷ-quyền ỷ thế hà hiếp lương dân, chỉ những thi-hành cái thủ-đoạn « cả vú lấp miệng em » lấy thế làm vẻ vang danh giá! Họ làm cách gì mà có thể-thần như vậy? Ôi! họ dùng một cách đê tiện, là cách xin làm *đầy tớ* kẻ có quyền-lực trong hạt họ, rồi nhờ vào thanh-thế quan-thầy mà ức hiếp người hèn yếu! Khi họ được bàu làm tổng-lý rồi thì tập tức kiếm ngay chè-lá và..... đến xin làm môn hạ một nhà quyền thế nào đó, để che-chở cho những lúc có điều chi khó khăn rắc rối. Khi đã có người đỡ-đầu bảo-hộ cho rồi thì về tổng về làng họ làm ngay ra như một ông quan nhỏ có quyền-phát hô bách nạp, thật là hống hách oai-quyền! Hễ ai có ý không phục họ thì họ tìm ngay cách hãm hại, hoặc vu chuyện này, hoặc bày chuyện khác, rồi giải lên quan, dân ngu thấy thế ai là không nát đờm kinh hồn. Hỏi cho là quan có lòng bênh vực cho lũ tổng-lý kia, mà không biết rằng quan bị họ làm cho mắc họ, chỉ một bề chịu ép mà thôi! Đến khi họ đã ra oai vai bận như vậy rồi, thì họ thật là dắc-thế vô cùng, không còn kiêng nể ai nữa, coi trong tổng trong xã như không có ai, thậm chí có kẻ dám nói rằng: « Nếu người nào ho-he, không bị ở tù mấy tháng thì cũng mất nghiệp với họ mà thôi! » Tổng lý mà dám nói đến thế thì dân tình bị hà-hiếp đến thế nào! Ma thời-đại này có phải là thời-đại chuyên chế như xưa đâu!

Vậy dám mong rằng các quan phụ mẫu, các nhà có quyền và có trách nhiệm bênh-vực lũ lương dân, tìm cách trừng trị những bọn kỳ hào tổng lý hay ỷ thế cậy thần ấy đi, để lũ lương dân được yên-ổn làm ăn, khỏi bị quấy nhiễu ức-hiếp thì mấy lời trên này không phải là lời vô ích, mà quốc-dân sẽ cảm tạ vô cùng!

B. G.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris ngày 13 Juin 1922

Việc nhà Thực-nghiệp ngân hàng

Trên hội-đồng của Nguyên-lão nghị viện xét việc cho phép trưng vấn M. Perchot có đòi xem các giấy má về nhà Thực-nghiệp ngân hàng.

Việc nước Trung-hoa

Tin Bắc-kinh. — Lưỡng-huy (Lê Nguyên-Hồng (?)) đã nhận chức Thắng-lĩnh và cử Yên-hui Ching (An-sy-Chương (?)) làm thủ tướng.

Hai bên đã ký giấy đình chiến với nhau.

Việc Nhật bản

Tin Tokio — Kẻ hành-thích quan cố thủ-tướng Hara phải kết án cấm cố chung-thân.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 14 Juin 1922

Cuộc hội-nghị La Haye

Nước Pháp sẽ cử một phái-bộ đến dự cuộc hội nghị La Haye. Cứ như ý-kiến của hai nước Anh và Pháp thì phái-bộ ấy chỉ là một phái-bộ chuyên môn mà thôi. Họ nghị viện đã đầu phiếu để định số tiền chi dụng về việc ấy.

Hoa-kỳ với nước Nga

Cứ theo như lời báo *Débats* thì M. Hoover là thương-thư bộ Thương-mại Hoa-kỳ có bá cáo rằng các bản giao-ước của nước Anh, nước Ý, nước Đức toàn là vô ích cả, vì nước Nga không sao có thể buôn bán được, chẳng bao lâu nền kinh tế sẽ phải đình trệ bí lắc mà thôi.

Đại-biểu Thụy-điển và Đan-mạch tại Paris

Mười sáu ông hội-viên thành phố Stockholm đã tới Paris sáng hôm thứ ba. Các ông sẽ lưu chân ở đấy tám ngày. Còn các hội viên thành phố Copenhague cũng tới chiều hôm ấy.

Hoa-kỳ với nước Ý

Có tin rằng nhân sự giao tế của hai nước Hoa-kỳ và Ý-đại-lợi có xảy ra một việc bất như ý, nên quan đại sứ Hoa kỳ tại nước Ý đã phải triệu về.

Việc nước Áo

M. Seipel có nói với viên phóng sự báo *Temps* rằng nước Áo đã tỏ cho đồng-minh rằng nước ấy đốc một lòng thi-hành tờ hòa nghị. Nước Áo rất cảm tạ lòng tử tế của liệt-quốc. Song hiện nay nước Áo rất là cần tiền để in phục nền kinh-tế của mình.

Bệnh tình Lénine

Cứ như lời James O Grady mới ở nước Nga về thì chẳng bao lâu Lénine chết.

Có tin ở Berlin đến nói rằng bệnh [illegible]

Quan đại-sứ nước Chili

Ngày hôm thứ ba, quan đại-sứ nước Chili đã đệ trình quan Giám-quốc Đại pháp tín-nhiệm-trạng của bản chánh-phủ.

Việc nước Đức

Báo *Tageblatt* nói rằng đến kỳ hạn 13 Juin này nước Đức sẽ nộp được đủ năm mươi triệu marks or.

Việc nước Hoa-kỳ

Ở New York và ở New Jersey bỗng dưng rồi cơn bão dữ dội. Cây cối bị đổ gẫy nhiều. Một cái núi non bộ lớn trong vườn cảnh bị đổ. Bốn mươi người bị hại, và một trăm người bị thương.

Việc nước Argentine

M. Marcelo de Alvear, đại-sứ Argentine tại Paris trúng tuyển thống lĩnh nước Argentine.

Quốc-trái Đại-Pháp : 3% 58 — 4% 1918 €2.10. — 5% 1915-1916. 77 25 — 5% 1920. 91.50. — 6% 19 0 89 60

THẾ GIỚI TÂN VĂN

Ăn thịt người

Trước đây có tin rằng vì cái nạn đói-kém mà trong thung-lũng Volga nước Nga sinh ra cái thói ăn thịt người. Cứ theo như các bản tế trình của phái-bộ cứu-trợ, thì từ trước đến nay kẻ đói khát chỉ ăn thịt con rẻ và kẻ tàn tật mà thôi.

Mới đây ở Reval có tin gửi đến báo Berlingske Tidende nói rằng những dân cư-cận ở nước Nga gửi mất viện chánh phái-bộ Cứu-trợ của nước Hoa-kỳ ở Somara mà ăn thịt. Nếu vậy có của đem đến cứu-trợ kẻ đói khát ở nước Nga cũng nguy lắm nhỉ.

Cải cơ tiến bộ của Trung-hoa

Có người tưởng rằng người Trung-hoa chỉ trong tàn tương tật lắm nhưng chớ không thiết chi đến kỹ-nghệ thương-mại, điều ấy thực là một điều lầm. Kỹ thục bộ lối sức mà mở mang kỹ nghệ, để chế tạo lấy các khí dụng, và tự tìm kiếm lấy các vật liệu để đỡ phải mua của ngoài.

Hiện nay ở Trung-hoa có 91 cái giếng dầu. Trong số 91 cái giếng ấy thì 21 cái đương lấy dầu. Mà những giếng dầu ấy vào thứ hạng tối trong hoàn cầu. Ở Soutché (Tô-châu) có một cái máy dệt to và một cái máy ruộm, dùng toàn những tư bản của người Trung-hoa cả. Ở Shanghai (Thượng-hải) lại mở một cái máy sợi là 100.000 guồng, ở Tiéntsin (Thiên-tân) lại mới mở ba cái máy diêm mỗi tháng chế được 4.000 tấn. công việc phát đạt đến nỗi người Nhật-bản phải lấy làm lo-sợ. Lại có một cái máy xi-măng mới dựng lên ở Kangnam (Giang-ninh). Mới rồi lại mới mở một cái máy dệt 15.000 guồng ở Wousich. Những công cuộc trên này là về năm 1921 cả.

Trong năm 1922 nầy, thì ở Nam-kinh, ở Bồ-châu, và ở Phúc-châu có đặt máy lọc nước mà ở Hán-khẩu có đặt một đường xe điện mới. Xem như vậy thì biết rằng người Trung-hoa cũng cố gắng mở mang nền kỹ nghệ lắm vậy.

LỜI ĐÀN BÀ

Những điều nên chú ý của nữ-giới ta ngày nay

(Tiếp theo)

Đối với xã-hội

1° Phải có giáo dục phổ-cập — Ngày nay dẫn rằng nữ-học đã thịnh-hành, nhưng chưa gọi là phổ cập được. Ở chôn tỉnh thành đô-hội bảo trường sẵn thấy thi những nhà giàu có [illegible] tốt đẹp mười phần mà về phần trí thức cũng đã tăng tiến được một đôi chút. Nhưng cái số được học hãy còn ít lắm. Nay muốn cho nữ giới có cơ tiến-bộ thì cần phải mau sự giáo-dục cho được phổ-cập mới nên. Vì sự đó dẫn rằng phải nhờ cậy về cái công cơ khai-hóa của nhà-nước và cái lòng chân-tác của các bậc sĩ-phu, nhưng còn về phần chị em mình, người nào đã tự nhận là có học-thức cũng phải nên để ý mà tìm cách khoáng-trương, ta hay ta lại mong cho người hay, ta biết ta cũng mong cho người biết đem hoa thơm bạnh-phúc, quả ngọt văn-minh mà ta đã được phần hơn chị em là ta được hưởng thụ trước rồi, ban bố cho đồng-bào trong nữ-giới ta, ai nấy cũng được nếm qua chút đỉnh. Điều đó tưởng chúng ta đều phải công nhận là cái nghĩa-vụ phải nên làm vậy.

2° Phải mưu sự vệ-sinh chung. — Sự vệ-sinh chung là một điều thiết-yếu của nhân-loại ngày nay; nhưng nếu muốn giảng cầu vệ sinh chung lại phải biết phép vệ-sinh gia-đình trước đã. Nữ-giới nước ta khi xưa vì sự võ học cách sinh hoạt cứ thúc ở cái thiên-mệnh tự nhiên, nên không biết gì đến sự giữ gìn cẩn thận cả. Vậy mong rằng các bạn nữ-giới ta đã biết chú ý sự vệ-sinh gia-đình nên nghĩ đến việc vệ sinh chung nữa. Vì rằng ta đã muốn cùng nhau chen vai thích cánh với người mà cần cho nữ-giới được tiến-bộ thì trước hết ta phải bỏ dụ cùng nhau cho ai nấy đều đủ sức mà cạnh tranh. Ấy là một điều thiết-yếu chị em cần phải để xướng ngay ức bây giờ.

3° Cải-lương phong-tục. Một nước có phong-tục một nước, một địa-phương có phong-tục một địa-phương, điều tốt ta nên bảo-tồn, mà điều xấu ta cũng cần phải nên sửa đổi. Cái trách-nhiệm cải-lương ấy, về phần nữ giới lại có phần quan-trọng hơn. Xin nói rõ để ai đo đến biết trong vòng phong-tục của một nước một xứ, hay thì không kể, nhưng nếu đó thì đàn bà lại có phần chìm đắm hơn, vì vô học, cho nên không biết thế nào là đó, như vậy thì sự cải-lương phong-tục chị em mình há chẳng nên ra làm mà chỉnh-đốn lấm ư?

4° Phá trừ mê tín — Trong xã hội ta vì sự mê tín, không biết hao tổn bao nhiêu là tiền bạc, phí bỏ biết bao nhiêu là thì giờ, thực có nên tiếc không? Chỉ vì lòng mê tín ấy nó đã thành ra cái tập-quán hại người rất sâu cay, mà đàn bà con gái ta lại chiếm lấy một số nhiều hơn cả. Ôi! cái hại đó thực có trở ngại cho sự tiến hóa, ta chẳng nên chung nhau rung chuông tỉnh ngộ cho nhau hay sao?

5° Phải biết độc lập trên đường kinh tế — Làm sao mà cái tệ con gái không bằng con giai? Bẩn ngày nay chúng ta cũng tự biết được rằng cách sinh-hoạt chỉ trông cậy vào người đàn ông, nên mới thành ra một cái nguyên-nhân rất lớn cho đời coi khinh coi thường ấy. Cho nên cái văn-đề thứ nhất mà chúng ta cần phải bàn bạc giải quyết trong ngày cái lúc bây giờ là cái văn-đề *kinh-tế độc-lập* vậy.

Thôn nữ, Lương thị-Hiền.

NHÀN ĐÀM

Cái văn-đề ích quốc lợi dân

Mấy đêm luôn, ông Nghị X. in bà ở xóm Bình-khang cứ đến gần sáng mới bò về. Bà Nghị hỏi, nói đến chơi với mấy ông Nghị khác đặng đàm luận mà giải quyết một văn-đề ích quốc lợi dân.

Đêm no một nhoài, mất nhâm mất quả, ông xã lại về nằm nhoài xuống.

Bà Nghị hỏi :

— Cái văn-đề ấy đã giải quyết xong chưa ?

Ông Nghị lắc đầu :

— Thật là nẫu tâm khổ trí.

Bà Nghị nói :

— Cái văn-đề ấy cũng chẳng ích quốc lợi dân gì !

Ông Nghị quắc mắt lườm :

— Bà biết cái văn-đề là gì mà dám mở miệng ra nói chẳng ích-quốc-lợi-dân gì !

— Sao tôi không biết ? Cái văn-đề cải-lương ; *đo thâm mạ cổ kỳ-cầu* chứ gì !

Nghe nói đến ão ông Nghị vội s lên vai, thấy mất mát tay, ăn nă lạ ! đưa xuống tế ra không phả ão ! . . . .

Võ chuyện ông Nghị đi hát, n tại nhà á-đầu, khuya dậy nửa th nửa mê, lấy ão vẻ, ão không vớ (vớ cái không phải ão !

Nếu không ra việc này thì c thường suốt đời bà Nghị cũng không biết mấy đêm ông Nghị đi giải quyết một văn-đề ích quốc lợi-dân gì kia đấy !

Sơn phong.

Ngày hội của các họ đường tại Bắc-kỳ.

Các cuộc phát phần thưởng

Trường Trung-học

Lớp ba B

Lịch-sử và địa-dư

Phần thưởng : Robert Kỳ Hương

Giấy khen : Diệp-han-Đính, Cung-đình-Hân.

Tiếng Anh

Giấy khen : Đào-trọng-Sát, Trương-cam-Công, Nguyễn-bác Hai.

Toán học

Giấy khen : Nguyễn-tu-Vân.

Vật-lý và Hóa-học

Giấy khen : Nguyễn-bác-Hai.

Văn vật học

Giải nhất : Diệp han-Đính.

Giấy khen : Đào-trọng-Sat. Cung-thúc-Tinh, Cung-bình-Hân, Trương-cam-Công.

Vẽ

Phần thưởng : Trương-cam-Công.

Giấy khen : Diệp-han-Đính, Đào-trọng Sát Cung-thúc Tinh.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ refilms của Cornell

Lớp tư B (1)

Phần thưởng danh-dự : Đặng-ngọc-Ao, Hoàng-tích-Minh, Hoàng tích-Try.

Pháp-văn

Giấy khen : Hoàng thụy Nam, Ng. ngọc Tuất.

Học thuộc lòng

Phần thưởng : Hoàng-thụy-Nam

Lịch-sử và địa-dư

Phần thưởng : Hoàng-tích-Minh, Đặng-ngọc-An.

Giấy khen : Hoàng-tích-Try, Hoàng-thụy-Nam.

Tiếng Anh

Phần thưởng : Hoàng-tích-Minh, Giấy khen : Hoàng-thụy-Nam Hoàng tích-Try, Đặng-ngọc-An.

Toán-học

Phần thưởng : Nguyễn-quang-Ru Giấy khen : Ng-đình-Hiên, Hoàng-tích-Minh, Hồ-đắc-Giai.

Vật-lý và Hóa-học

Phần thưởng : Hoàng tích Minh.

Giấy khen : Hoàng-tích-Try, Ng-đình-Hiên, Hoàng-thụy-Nam, Trương-đình-Liên, Hồ-đắc-Giai.

Vạn-vật-học

Phần thưởng : Hoàng tích Minh.

Giấy khen : Hoàng-tích-Try, Hoàng-thụy-Nam.

Vẽ

Phần thưởng : Nguyễn-đình-Hiên.

Giấy khen : Trương-đình-Liên, Đặng-ngọc-An.

Lớp tư B (2)

Phần thưởng ưu-hạng : Hoàng-tại-Ky.

Luận Pháp-văn

Giấy khen : Trần-lưu-Khiết

Học thuộc lòng

Giấy khen : Phạm-văn-Trung, Bùi-đình-Tư.

Lịch-sử và địa-dư

Phần thưởng : Lê-lương-Lưu.

Giấy khen : Dương-như-Chu.

Tiếng Anh

Phần thưởng : Lê - lương - Lưu Hoàng-tại-Ky.

Toán học

Phần thưởng : Lê-lương-Lưu,

Giấy khen : Ng-văn-Thua, Hoàng-tại-Ky, Trương-tuấn-Phát, Hoàng-quang-Giu.

Vật lý và hóa học

Phần thưởng : Hoàng - tại - Ky, Dương-thiệu-Ma.

Giấy khen : Trần-văn-Chu, Hoàng-quang Giu, Trương-tuấn-Phát, Trần-lưu-Khiết.

Vạn vật học

Phần thưởng : Hoàng-tại-Ky,

Giấy khen : Ng-kim-Liêm, Lê-lương Lưu Ng-văn-Thua, Phạm-văn-Trung, Phạm-chí-Mân, Trần-lưu-Khiết.

Vẽ

Phần thưởng : Đặng-Ức-Thanh,

Giấy khen : Ng-văn-Thua, Nguyễn-phạm-Toan, Nguyễn-duy-Phong

Lớp năm B (1)

Phần thưởng ưu-hạng : Trịnh-đình-Bính.

Phần thưởng danh-dự : Trịnh-đình-Bính.

Luận Pháp-văn

Giấy khen : Trịnh-đình-Bính,

Học thuộc lòng

Phần thưởng : Trịnh-đình-Bính.

Giấy khen : Võ-văn-Hảo.

Lịch-sử và địa-dư

Giấy khen : Trịnh-đình-Bính, Võ-văn-Hảo.

Tiếng Anh

Phần thưởng : Võ-văn-Hảo, Paul Hiền Thao.

Giấy khen : Trịnh-văn-Hiếu, Trịnh-đình-Bính, Chu-khắc-Nhân.

Toán học

Phần thưởng : Trịnh-đình Bính.

Giấy khen ; Chu-đắc-Nhân.

Vật-lý và Hóa-học

Giấy khen : Nguyễn-Tỷ, Võ-v-Hao.

Vạn vật học

Phần thưởng : Võ-v-Hao, Ng-Tỷ,

Giấy khen : Trịnh-đình-Bính.

Vẽ

Phần thưởng : Trần Minh.

Giấy khen : Paul Hiền-Thao, Doan-Thông.

Lớp năm B (2)

Phần thưởng danh dự : Lương-ngọc-Bính, Bùi-xuân-Giục, Chu-khắc Long, Võ-ngọc-Phan.

Luận Pháp-văn

Phần thưởng : Lê-vu-Toan.

Giấy khen : Ng-duy-Nhất, Bùi-x-Giục.

Học thuộc lòng

Giấy khen ; Bùi-xuân Giục, Võ-ngọc-Phan.

Lịch sử và Địa-dư

Phần thưởng : Võ - ngọc - Phan, Phạm-gia Dô.

Giấy khen : Trần-quang - Hương-Dương-thiệu-Nhân.

Tiếng Anh

Phần thưởng ; Lê-vũ Toan.

Giấy khen ; Võ-ngọc-Phan Bùi-x-Giục, Chu-khắc-Tân, Chu-khắc-Long

Toán-học

Phần thưởng ; Lê-vu-Toan.

Giấy khen; Dương-thiệu-Nhân,Bùi-xuân-Giục, Võ-ngọc-Phan, Lương-ngọc-Bính, Phạm-gia-Dô.

Vật-lý và Hóa-học

Giấy khen ; Võ-ngọc Phan, Dương thiệu-Nhân.

Vạn-vật học

Phần thưởng ; Võ-ngọc-Phan.

Giấy khen ; Chu-khắc-Long, Lê-vu-Toan, Bùi-xuân-Giục, Phạm gia-Dô, Chu-khắc-Tân, Lý-x-Quyền, Dương-thiệu-Nhân.

Vẽ

Giấy khen : Bùi-xuân-Giục, Lương ngọc-Bính, Lê vu-Toan.

Thể dục

Giấy khen ; Lam Cát, Lê-vu-Toan

Lớp sáu B (1)

Phần thưởng ưu hạng : Ng-mạnh Tường.

Phần thưởng danh dự : Ng v-Bao, Vũ bá Lang, Đinh-v-Phú, Ng-v-Vũ

Luận Pháp văn

Phần thưởng : Ng-mạnh-Tường.

Lịch-sử và Địa dư

Khẩn thưởng : Ng mạnh-Tường.

Giấy khen : Vũ-đỗ-Tân, Đinh-văn Phú, Vũ-thân Phồn.

Tiếng Anh

Phần-thưởng : Ng-v Huyền, Ng-mạnh-Tường.

Giấy khen : Vũ đỗ Tân, Đinh văn Phu, Lê văn Hồng, Ng-v-Tu.

Toán học

Phần thưởng ; Ng v-Huyền, Đinh-v-Phú, Vũ đỗ Tân.

Giấy khen : Ng-v Tư, Ng-v-Vũ.

Vạn vật học

Phần thưởng ; Ng-mạnh-Tường.

Giấy khen : Ng-v-Huyền, Đinh-v-Phú, Đỗ đục-Thai, Ng-v-Vũ

Vẽ

Giấy khen : Trần viết Hương Phạm duy Kiên, Ng-v-Vu, Lê-qui-Tiếp.

Lớp sáu B (2)

Phần thưởng ưu hạng : Ng-bá-Huc

Luận Pháp văn

Giấy khen : Ng-bá-Huc, Tôn thất-Phụng.

Học thuộc lòng

Giấy khen : Ng-bá Huc, Lịch sử và Địa dư

Giấy khen : Ng-bá-Huc,

Tiếng Anh

Phần thưởng : Hoàng gia Hợp Ng bá Huc

Giấy khen : Đào huy Cương, Võ văn Trung, Tôn thất Phụng Ng kim Loan, Tsan van Hiu.

Toán học

Phần thưởng ; Nguyễn bá Huc, Bùi the Chạch.

Giấy khen : Ng-kim Loan, Phạm-văn Bính. Ng-xuân-Giu, Đào huy-Cương.

Vạn-vật lý

Phần thưởng ; Ng-bá-Huc, Tôn-thất Phụng.

Giấy khen : Bùi huy Cương, Bùi-thế Chạch. Nguyễn kim Loan.

Vẽ

Phần thưởng ; Ng xuân Giu, Ng bá Huc.

Giấy khen : Bùi the Dục, Phạm-hữu-Dô, Lê nguyễn Hoàng.

Thể dục

Giấy khen : Ng bá Huc, Tôn thất Phụng.

HONGAY

Hôm thứ bảy 10 Juin vừa rồi, trường Pháp - Việt Hongay đã mở Cuộc phát phần thưởng. Cuộc rất long-trọng và vui vẻ. Trước ngày phát phần thưởng 10 hôm, ông chủ sở than Hongay (Ingénieur des mines, Directeur général de la société Française des charbonnages du Tonkin) có đưa một món tiền 150 p. để bà đốc Duchemin (dạy lớp con tây) mua sách phát cho học trò tây, nam các lớp.

Sáng hôm thứ bảy 10 Juin, trường học treo cờ kết hoa, trần-thiết rực-rỡ, đúng 8 giờ thì ông chủ sở Than cùng các qui-quan, các phu nhân đến đến, học trò các lớp đã đứng sắp hàng tề-chỉnh. Khi qui-quan ngồi chỉnh tề, thời một người học trò đầu lớp nhất bèn học trò Annam đứng lên đọc một bài Pháp văn cảm ơn Hội-than và ông chủ. Rồi ông chủ đứng lên đọc bài Pháp-văn rất dài, đại ý nói ông lấy làm vui vẻ mà nhận làm chủ-tọa cuộc phát phần thưởng này là lần cuối cùng, vì mấy tháng nữa, ông sẽ trở về qui-quốc. Hiện nay Hội than đang mở thêm hai lớp học, đến tháng 9 tây này sẽ xong, nhưng ông lại còn định mở-mang thêm nữa, vậy đã định sẵn chương-trình để cho người thay ông sau này cứ theo thế : mở thêm một lớp dạy về kỹ-hà-học, họa-học, một lớp dạy về cơ-khí-học, mà chọn thầy giáo dạy bằng tiếng Việt-Nam cả, cho các học trò dễ hiểu. khi đã hiểu so-lược về các khoa học ấy, thời sẽ mở một lớp dạy về điện học, để cho các học trò annam có thể làm được người Đốc công giúp việc cho sở mỏ và cả các sở thực-nghiệp, không cần phải lấy người đốc-công ở bên Âu-Tây sang nữa. Ông lại tỏ ý ngợi khen bà Đốc Duchemin cùng các giáo-sư đã hết lòng rèn-tập cho học trò các lớp. Sau hết lại tỏ ý : khi ông về Pháp cũng không bao giờ quên trường Pháp-Việt Hongay, và sẽ hết lòng mong cho việc học và việc kỹ-nghệ ở Hongay được mỗi ngày một thêm tiến bộ. — Ông đọc xong bản Pháp văn lại cảy công chuông-giáo Trần-văn-Thịnh đọc ra quốc-văn để cho học trò các lớp đều hiểu.

Đến 9 giờ rưỡi thời phát các phần thưởng. Kể cả các phần thưởng trên tòa Học-chánh gửi xuống và của sở Than giúp cho, thì các học trò năm nay được thưởng rất hậu, mà lắt cả các lớp không một người nào là không được thưởng. Khi đọc đến tên người đến lớp nhất bên học trò Annam, được 13 bài điểm-số rất cao, thì các qui-quan và các phu-nhân đều vỗ tay khen ngợi.

Phần thưởng phát xong thì đến tiệc rượu sâm-banh, ngoài sân đốt chào vang-lừng ai nấy đều lấy làm vui vẻ, và ngợi khen ông chủ Hội than rất ân-cần, chu-tất. Đúng 10 giờ rưỡi thì tiệc tan.

Kỳ-giả xin nhắc lại trường học ở đây là sở Than lập lên, mà nhà nước cử người về dạy. Nay để mở thêm 2 lớp cho học-trò được đông thêm, và cư như lời ông chủ Hội than đã bảo, thì chắc sẽ mở thêm nhiều lớp và sẽ xin thêm các thầy giáo dạy về các khoa kỹ nghệ nữa. Như vậy thời Hội than đối với dân ta thật công nhiều thay !

Trịnh-đình-Rư

Bảo-tồn Không-học

Dịch sách Luận-ngữ

Loại thứ III

Nội về học-vấn

36. Tử viết : Ngộ thập hữu ngũ nhi chí vu học, tam thập nhi lập, tứ thập nhi bất hoặc, ngũ thập nhi tri thiên mệnh, lục thập nhi nhĩ thuận, thất thập nhi tùng tâm sở dục bất du cu

(Xem trong bộ Tư thư chính văn chữ nho quyền Thương-luận về thiên Vi-chính tờ 3)

DỊCH NGHĨA. — Đức Không-tử tự thuật rằng : Ta từ năm mười lăm tuổi ma đã có chí chăm về sự học ba mươi tuổi ma giữ vững được thuc-thu, bốn mươi tuổi ma biết rõ sự lý (những lẽ mau nhiệm của trời đất), sau mươi tuổi ma phàm sự lý phải trái, nghe lọt vào tai đều thuận thu cả mà không cai gi sai lầm, bảy mươi tuổi ma phàm trong bụng mình muốn điều gì đều không trái mực ra ngoài phép tắc. Công-phu học vấn của ta tu bẻ đến lơn tuần tự tiem tiến như thế.

37. Tử viết : Ôn cố nhi tri tân, khả dĩ vi sư hi.

(Xem trong bộ Tư thư chính văn chữ nho quyền Thương-luận về thiên Vi-chính tờ 1)

DỊCH NGHĨA. — Đức Không-tử dạy rằng : Kẻ học-giả phàm những cai gi cũ thi ôn tập, ma cai gi mới thi học cho biết thêm ; như thế thi học-thức càng ngày càng tiến, mới đang làm thầy ma dạy người ta được.

38. Tử viết : Học nhi bất tư tắc võng, tư nhi bất học tắc đãi

(Xem trong bộ Tư thư chính văn chữ nho quyền Thương-luận về thiên Vi-chính tờ 4)

DỊCH NGHĨA. — Đức Không-tử dạy rằng. Chỉ học không mà chẳng chịu nghĩ, thì không biết ý nghĩa sách ở là thế nào, thành ra trong bung mờ ám mê không hiểu. Chỉ nghĩ không mà không chịu học, thì không nhận sự lý có kim làm chuẩn-đích, thành ra trong bụng nghi ngại mà không được yên, nên học phải nghĩ mà nghĩ cũng phải học mới có ích.

39. Tử viết : Công bộ đi-đoan, tư hại già dĩ.

(Xem trong bộ Tư thư chính văn chữ nho quyền Thương-luận về thiên Vi-chính tờ 4)

DỊCH NGHĨA. — Đức Không-tử dạy rằng : Không học theo đạo-lý chân chính mà đem tâm lực chuyên trì về những mối huyên-hoặc hoang-đường, ấy là có hại đến thân tâm vậy.

40. Tử viết : Do, hối nhữ tri chi hồ ? Tri chi vi tri chi, bất tri vi bất tri, thị tri giả.

(Xem trong bộ Tư thư chính văn chữ nho quyền Thương-luận về thiên Vi-chính tờ 6)

DỊCH NGHĨA. — Đức Không-tử bảo ông Tử-Lộ rằng : Trò Do (tên ông Tử-Lộ)! mi có muốn cầu biết thi ta dạy mi : nay, điều gì biết rồi thì mới tự nhận là biết, điều gì không biết thì cam tự nhận là không biết, thế tức là biết vậy.

41. Tử-Trương học cầu lộc. Tử viết Đa văn khuyết nghi, thận ngôn kỳ dư tắc quả vưu ; đa kiến khuyết đãi, thận hành kỳ dư tắc quả hối ; ngôn quả vưu, hành quả hối, lộc tại kỳ trung hi.

(Xem trong bộ Tư thư chính văn chữ nho quyền Thương-luận về thiên Vi-chính tờ 4)

DỊCH NGHĨA. — Ông Tử-Trương theo trò cao để được Không-tử bảo cho ý cầu lộc. Đức Không-tử bảo rằng ấy rằng. Nghe nhiều lời lẽ của cổ-nhân, có điều gì nghi hoặc thì để khuyết đừng nói, còn điều gì không nghi thì cẩn thận mà nói, thì thi cái bắn trung ly ma ti bi che tu ich. Thay nhiều việc làm của cổ-nhân, có việc gì trong bung không lấy làm nguy-dải thì bỏ khuyết đừng làm, còn việc gì trong bung không lấy làm nguy-dải mấu thì cẩn thận ma làm, thế thi làm hạn hợp le ma it phải hối hận. Nói it bị che trach, làm it phải hối hận thi ngôn tai đều tin trong, không cần phải cầu lộc ma lộc tức ở trong đó rồi.

(Còn nữa) H.-N.-T.

Đoản thiên tiểu thuyết

Cảm tình cha con

Cách vài năm nay, tôi đến nghỉ mát mấy tuần-lễ trong một làng ở bờ biển. Làng xóm chật hẹp, nhưng phong-cảnh hữu-tình ! Chỉ có một phố con con, dường đi lối lại thời hẹp, đằng xa trên đỉnh núi có nhà thờ đỏ, một cái nghĩa-địa có mọc xanh rì. Đứng trên nói trông ra bể khơi. Tôi ở đấy lấy làm khoan khoái tâm trí. Tôi lần lữa ở đấy đến cuối tháng tám, gió lớn, thế mà năm tôi ở đây, trời quang mây tạnh, cũng là một sự may lắt có vậy.

Ở vùng ấy chỉ có một nhà khách-sạn. Tôi ở một cái phòng rộng đồ đạc gọi là đủ dùng ; đứng ở nhà khách-sạn trông ngay ra bờ biển. Tôi ngồi trên ghế canh cái bàn sơn trắng, ngâm vịnh, đằng xa làn sóng nhấp-nhô tiếng lớn lớn không lúc nào dứt : thật là một cảnh thiên-nhiên nên thơ.

Nhưng ngâm vịnh mãi cũng chán. tôi bèn đi bộ chơi cho tiêu-khiển và bóng gió mát cho người được mạnh. Thường tôi theo bờ bể đi chơi, bên tay phải trông thấy mấy ngọn núi nhấp-nhô không có cây mọc, bên tay trái có bãi cát trắng xóa cùng vài miếng đá thấp cao ; khi nước thủy-triều lên, không trông thấy bãi cát nữa. Đó là một cảnh tĩnh mịch để di dưỡng tinh thần. Thỉnh thoảng mới gặp một vài người tuần ở trong làng qua. Tôi bình thản ngày nào cũng vậy ra chơi bóng mát. Ra đến chỗ yếu, khi bay đi còn vết chân rành rành ở bãi cát. Ngày nào, tôi cũng phải lũng thũng đi đến bảy tám ki-lô-mét. Khi trở về tôi áo tôi đẫy những các thứ vỏ ốc.

Tôi sở thích chơi giải trí có thế. Nhưng những ngày gió lớn bể động, tôi không thể ra bờ biển được, nên đạo chơi trong làng ; — hay là tôi vào nghĩa-địa ngồi trên cái ghế đá cũ, tay cầm quyển sách mà suy nghĩ việc đời, nhờ có nhà thờ khuất, nên gió tây không thổi đến chỗ tôi ngồi.

À ! Phong-cảnh đẹp làm sao là đẹp ! Đối cảnh sinh-tình. Tôi dường như mơ như buồn ! Mối cảm-tình chan-chứa. Trời thu mát mẻ, mây chạy, tiếng chuông tụa như gần như xa. Kia mồ yên mả đẹp, chỉ là một nấm cỏ xanh rì. Tôi phẳng phất hoài vọng đến người xưa cảnh cũ. Biết bao nhiêu người nằm đấy, đến bây giờ cỏ ai biết là ai ! Khí sống vinh-hoa hiển-danh, lúc yên giấc nghìn thu cỏn có phải biết đến phù-quí bần-tiện, cỏn đâu có cái thói đời kiêu bạnh, là người một quan khinh kẻ chín tiền ! Kia bức tường đổ, phong-cảnh tiêu-điều thâm-đạm ; nọ một vài đứa mục-đồng thấy gió lớn sợ hãi chạy loài vật tìm chỗ ẩn-nấp. Nhất là chiều hôm, tiếng chuông đã thu không, trong cây táo cành khô lá rụng, và ở đằng xa xa tận chân giời, vừng ô đỏ chói lọi trên mặt biển, lúc bấy giờ trong nghĩa-địa tâm-hồn phẳng-phất, cái buồn thật là vô-hạn.

Ấy cũng một buổi chiều, tôi đương thơ thẩn một mình ở nơi tha-ma mộ địa ấy, nhiều mộ có đề mấy chữ gồm ghê : « Chết ở biển », tôi đọc ở trên một tấm bia còn mới có mấy chữ sau này :

Lê Mã-nương yên giấc nghìn thu,
Thiệt mệnh ở bể khơi, ngày 26 tháng.... năm.....
Mới năm mươi chín tuổi

Tôi đọc xong, tôi cảm động mà lấy làm lạ.

Một người thiếu-nữ mà thiệt mệnh ở bể khơi ư ? ! Đau đớn thay ! Đoá hoa sớm nở tối tàn ! Hóa công phũ-phàng chi lắm ! Có lẽ nào đàn bà đi chài lưới ? Sự bất hạnh ấy xảy ra làm sao ? Tôi đương nghĩ như vậy, đằng sau lưng có người nói :

— Thưa ngài, ngài nhìn mã Lê-Mã-nương ư ?

Tôi ngoảnh lại, tôi biết là một người trong làng, người ấy là cựu-thầy-bình đi một chân gỗ ; một hai khi tôi gặp ở khách-sạn và tôi đã một vài cốc rượu, nên quen biết.

Tôi bèn trả lời :

— Phải, Nhưng tôi vẫn tưởng rằng các bác không để cho đàn bà con gái làm nghề chài lưới. Tôi tự nghĩ như rằng đi làm như thế là nguy hại đến tính mệnh.

— Thưa ngài quả nhiên như vậy. Bởi thế không bao giờ Mã-nương bước chân lên thuyền. Ngài có muốn biết vì cớ gì mà nàng thiệt-mệnh, tôi xin kể để ngài nghe.

— Thưa ngài, chả năng, tên là Thạch-lệ Mã, cũng như tôi, ra đời bình ở đạo thủy-quân. Nhân trong xứ có việc binh-đao, Thạch-lệ Mã cùng tôi, hai anh em dẫn thân nơi sửa đạn. Khi tôi bị trọng thương ở đùi, chính Thạch-lệ Mã nung vực tôi. Khi quan thầy thuốc cưa chân tôi, bạn tôi ở bên cạnh tôi khuyên giải hết lời. Tôi có được thưởng bội tinh. Bên khi dân an quốc thái, chúng tôi về làm ăn. Tôi tàn tật, nên trông vào hưu bổng lấy tiền nuôi thân, còn bạn tôi lại làm nghề chài lưới. Chẳng may vợ Thạch-lệ Mã bị bệnh tỉ-trần, để lại một đứa con thơ chín mười tuổi.

Vì tình bằng hữu thâm giao, nên [illegible] Thạch-lệ Mã, tôi trong nom Mã-nương. Thưa ngài, con bé ngoan, tính nết nhu mì, thuần-hậu. Tôi và Lê Mã-nương thường cùng nhau ra bãi bể kiếm con trai cái hến, rông rã được hai năm trời.

Một hôm bỗng nhiên cơn sóng gió nổi lên dữ dội, chiếc thuyền của Thạch lệ Mã lênh đênh ngoài bể, không thể vào bờ được. Sức sóng mạnh, sức người yếu, nên thuyền càng ngày càng xa bờ. Những thuyền khác không ra kịp để cứu, thế là cả người lẫn của chìm đắm ở bể khơi, ở đàng xa kia kia, ngài đứng đấy trông thấy. Từ đấy, Mã-nương không cha không mẹ, nương-tựa vào tôi, tôi trông nom như con vậy. Phụ tử tình thâm, nàng đau đớn thiết đến nỗi nào cho xiết. Nàng than khóc hết đêm sang ngày. Đàn bà ở xứ này có cái tư-tưởng lạ là tin rằng người thác đi, xác không được chôn là một điều khổ nhục cho người còn sống. Vì lẽ đó mà Lê Mã nương ăn sầu, buồi tưởng đến thân-thể của cha nàng. Mỗi khi có đám ma chay nào là nàng thấp đèn thắp nến cầu nguyện cho vong linh cha nàng được tiêu diêu miền cực lạc. Ngày qua tháng lại, tưởng ăng khuây khỏa quên nỗi buồn ấy, ai ngờ trong lòng nàng, vì thương cha nhớ mẹ, mà chứa chất mối sầu thảm.

Một hôm, vì tôi mệt nằm ở trong nhà. Ngày hôm ấy, trời quang gió thổi cũng như mọi ngày. Tôi nằm ở nhà, nàng ra bãi bể, trèo lên hòn núi kia than khóc, mình như chỉ mong nước được trông thấy xác cha, nàng khóc than quên cả lúc nước thủy triều lên. Khi nàng tỉnh ra thời nước lên đã mạnh lắm, không sao chạy kịp. Thế là Lê Mã-nương bỏ xiên phách lạc, cũng cha yên giấc ngủ nghìn năm. Khi bọn chài lưới ở biển về thấy xác nàng lập lờ trên mặt nước vội vàng kéo lên bờ. Thưa ngài, vì cảm-tình cha con, nên Lê Mã-nương quên cả tính mệnh. Trong lòng cảm mối thảm cha con, nên làng làm ma cho nàng và chôn nàng ở nghĩa-địa này. Người liều-yếu mà lòng hiếu khác nào nam-nhi. Nàng là một tấm gương trong treo ở làng chúng tôi.

Nói đến đấy, người thuật chuyện đứng im, mặt trời xế về tây, tôi thấy lẻ chỉ đôi giọt lệ. Cũng nhan chúng tôi về làng. Tôi rất là cảm động tấm lòng hiếu của người thiếu-nữ ấy, tấm lòng hiếu ấy đã làm gương tốt cho bạn quần-thoa. Đêm hôm ấy, chiều giới êm ả, ngồi ngắm cảnh biển rộng bao la, giăng vằng vặc, tôi cảm-phục người con gái ấy vì thương cha thương mẹ quên tấm thân yếu ớt kia.

Thương thay người thiệt mệnh nơi bể khơi ! ! !

Trương-qui-Bình

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 15 Juin này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 55.

Mười năm về sau. — Số báo này nhiều bài quá, vậy tiếu thuyết Mười năm về sau hoãn lại một kỳ.

Cuộc ngự-du Đại-pháp. — Cứ như tin của phóng-sự riêng của báo Trung-Bắc tại Paris thì chúng ngày 21 tháng này Hoàng-thượng sẽ tới Marseille. Lúc ngài ở tàu lên bến thì Chính-phủ Đại-pháp không đặt cuộc nghênh tiếp gì cả, vì Ngài muốn đi như khách thường vậy. Đợi đến khi tới Paris thì Chính-phủ mới đặt cuộc nghênh tiếp trọng thể đối với một vị đế-vương Nam-Việt. Nhưng quan Thượng-thư Sarraut cũng lấy tình bằng hữu mà đi nghênh tiếp ngài tại Marseille.

Chúng ngày 23 hay 24 Juin thì Hoàng-thượng tới Paris.

Tại nhà ga Lyon thì mới đón rước trọng thể. Quan Thượng-thư thuộc địa và một quan đại biểu quan Giám quốc sẽ ra nghênh tiếp tại nhà ga. Hoàng thượng sẽ đi thẳng vào dinh bộ Thuộc-địa là nơi Ngài ngự trong khi ở tại Paris.

Hoàng-thượng nghỉ tại bộ Thuộc-địa một lúc thì sẽ đến yết kiến quan Giám-quốc tại điện Elysée, trong khi tiếp kiến ấy, quan Giám-quốc Millerand sẽ tặng Hoàng-thượng Bắc-đẩu bội-tinh đệ nhất hạng (Grand'croix de la Légion d'Honneur).

Hễn Hoàng-thượng đã có đệ nhị đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.

Quan Giám-quốc sẽ đến đáp lễ tại bộ Thuộc-địa và Hoàng-thượng sẽ đến yết kiến hai quan nghị-trưởng Thượng Hạ nghị-viện và quan Thủ-tướng Poincaré.

Hai ngày hôm sau thì Hoàng-thượng sẽ ngự đến dự lễ tại đền Kỷ-niệm các chiến sĩ Việt-Nam ở Nogent và tại vườn bộ Thuộc-địa sẽ mở một tiệc lớn. Quan Giám-quốc sẽ mở đại yến tại điện Elysée để mừng Hoàng-thượng. Còn trong khi Ngài đi thăm các thành phố, đi xem Bắc-xảo Marseille thì sẽ đi như khách thường vậy

Rước minh Thánh. — Nhà thờ hiện đang sửa soạn để mở cuộc rước minh Thánh ngày chủ nhật này, đi qua các phố cũng như mọi năm.

Cuộc công thải sáu triệu đồng. — Bản-quán vừa tiếp được của tòa Đốc lý một cái bảng in kê những số trúng giải trong kỳ rút số công-thải ngày 1er Juin vừa rồi, cái bảng ấy hiện đã yết tại bản-quán, vậy các bạn đọc báo ai muốn tra cứu với số của mình thì mới các ngài cứ đến tự do, sáng từ 7 đến 11 và chiều từ 2 đến 6 giờ.

Tôi cần mua [illegible] GUỐC TRẮI, bằng vỏ danh, bất [illegible] xin đến đến nhà M. LÊ ĐÌNH CẢNH, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier). TIỀN GIÁ RẤT CAO. 3223

Quan Toàn-quyền Ma-cao qua Hanoi. — Quan Toàn-quyền Bồ-đào-nha tại Ma-cao ở Haiphong đã lên Hanoi chiều hôm qua. Nghe đâu ngài lên để thương thuyết với chính-phủ về việc mộ linh thầy Annam ở Ma-cao ma bản báo đã nói trong số trước.

Hội-đồng thành-phố. — Hội-đồng thành phố đã tới thứ sáu này bởi 21 giờ sẽ họp tại tòa Đốc-lý, có quan Đốc-lý Mourroux làm chủ tọa. Ngoại những việc đã ghi vào chương trình kỳ trước, thì kỳ này có thêm 9 việc mới nữa.

Kỳ thi tú-tài tây. — Ngày hôm qua thi những bài dịch chữ Pháp ra chữ Anh chữ Đức và bài chữ Anh chữ Đức ra chữ Pháp.

Bằng Trung - học bản xứ. — Những sinh-viên có tên sau này được trúng tuyển trong kỳ thi Trung học bản xứ tức là bằng tú-tài bản xứ (Enseignement secondaire local).

MM. Lê-văn-Sán, Thạch-quang-Tuấn, Võ-ngọc-Chân.

Bản quán có lời mừng các ông tân khoa.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

LỜI RAO CẦN KÍP

Giải tán Hội Đồng lch

Các ông các bà ai còn sợ Hội ĐỒNG-ỊCH nến cần-kíp đem tiền con nợ ấy đến giả cho ông E CHATAIGNEAU là Giải tán-viên của Hội ấy ở phố Carreau (phố Nhì) số 44 Tr Hanoi, nếu để chậm trễ thì Hội ấy sẽ đem thưa kiện tại Tòa án.

Giải-tán-viên
E. CHATAIGNEAU

3276

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« **Nhà Bán-thuốc** Ed **Montès** có **đồng-hồ ba chuông** mà ở **ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi.**

Nay kính,
Ed. Montès,
Bé. Rue Paul Bert Hanoi.

VỠI KẺ PHẢI ĐAU

Nhỡ khi các người Nam Việt phải đau nguy, phải nặng lắm, phải đau khí quản mà đã nhiều thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa nhiều nào cả, nay hãy những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hãy các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên nhớ ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước khi tôi đã nói là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả mấy đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sống được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong bốn năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh là chỉ sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mãi đi, nếu các người không muốn giống Nam Việt tiêu diệt đi, thì nên chữa bệnh đi mới được.

Vậy xin viết cho cho hiệu Bào-chế MONTÈS số 84 *Paul Bert* Hanoi mà hỏi một lọ BRONCHOSERUM giá là 3 hào. Sau về chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cafe, uống một lọ, thì ít ấy khỏi mạnh rồi đó.

BRONCHOSERUM

Một lọ . . . . 0 $ 50

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một lọ . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU

một lít. . . . . 12 f. 00

Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tùy theo giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Bộ 0 $ 70 đến 0 $ 80

Sán lọ. . . . . 24 f. 50

Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11 f. 50

Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bổ bổ huyết)

Một lọ . . . . . 11 f. 40

Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay bại người : thật là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 2 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 5 giờ đừng hễ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đều thì giải trong 24 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Tòa án nghỉ hè. — Trong tháng bảy và tháng tám tây này tòa án nghỉ hè. tòa Sơ-thẩm và Thượng-thẩm chỉ mở những phiên này :

Tòa Thượng-thẩm
Tòa thượng sự
Ngày thứ hai ; 3 Juillet
Ngày thứ tư : 30 Août
Tòa Thượng-thẩm
Việc Trùng-trị
Ngày thứ ba : 4 Juillet
— 25 —
— 1er Août
— 29 —
Việc Nam án
(Phòng thứ nhất)
Ngày thứ tư ; 5 Juillet
— 26 —
— 2 Août
— 30 —
(Phòng thứ nhì)
Ngày thứ năm : 6 Juillet
— 27 —
— 2 Août
— 31 —

Sách mới xuất bản. — Hiệu Mạc-đình-Tư có gửi cho bản quán mấy quyển Nữ-quân-tử diễn nghĩa. Quyển này là quyển thứ tám và quyển cuối cùng trong bộ sách ấy. Giá bán mỗi quyển là 0 p. 12. Vậy có lời cảm ơn hiệu Mạc-đình-Tư.

Tàu « Indochine » đi Guyane Cử như điện-tín của quan toàn-quyền xứ Guyane gửi sang thì tàu *Indochine* chở 471 người tội nhân đi phát lưu tại các đảo Saint đề lới nơi rồi. Tàu ấy đi được bình yên vô sự và ngày 14 Juin này sẽ tới Cienfuegos.

Bảng liệu học Tây. — Trong bảng liệt kê danh sách các học-sinh trúng tuyển bằng Brevet élémentaire thì tên M. *Phan-đức-Tế* in lầm là Phạm-đức-Tế, vậy nay cải chính lại cho đúng.

Vừa mới đến rất nhiều kim cương thực đẹp chưa bị đề bán riêng cho các quí-khách làm hoa-tai và nhẫn. Giá thực rẻ.

Bán tại nhà hàng, số 39 Phố Tràng-tiền (Maison Bleue, 39, Rue Paul-Bert) Hanoi. 2009

Ngạch Học-chính. — Những ông tuy kỳ phụ biện tại nha Học-chính có tên sau này đỗ kỳ thi riêng theo như nghị định ngày 3 Mai 1922 đặt ra ngạch viên chức Annam trong nha Học chính, và đã tòng sự được hơn một năm thì nay được bổ thư ký ngạch sáu, ngạch Học-chính.

MM. Ng-v-Chiêu, Ng-hữu-Đại Ng. văn Thức, Phạm văn Khang, Nguyễn bỏi Hồng, Ng-văn-Liên, Trịnh-v-Mẫn, Trịnh-văn-Dần, Lê-trọng-Thân.

Hưu trí. — Quan Toàn-quyền đã ký nghị-định lập ra một hội-đồng có quan phó cai trị Gallois-Montbrerun ở Bắc-giang làm chủ tọa và quan tuần phủ Nguyễn-hữu-Lịch tỉnh Sơn-tây, quan tuần phủ Lê-Nhiếp tỉnh Hà-nam làm hội viên để xét đề nên cho M. Ng-Bốc là án-sát hạng nhất quyền tuần phủ Phúc-yên về hưu trí hay chưa.

Tử chức. — Chiếu theo nghị-định ngày 1er Juin 1922 M. Ng-văn-Poan, thầy thuốc thì sai hạng nhì ngạch y-tế Đông-pháp được từ chức.

Nay M. Ng-v-Phan được tặng chức thầy thuốc hàm, cũng giữ nguyên như bậc cũ

NHÀ CHO THUÊ

Cái nhà số 24 phố Chợ Hôm (Route de Huế) cho thuê. Hỏi tại bản-quán. 3277

Thường-hàm. — M. Trần-văn-Địch, phó lý làng Hữu-trung, tổng Tả Thanh-oai, huyện Thanh-oai (Hà đông) được đặc cách thưởng hàm tòng cửu phẩm bá hộ (9,2) vì đã hết sức bắt một bọn cướp vào làng mình cướp phá và đã bị thương trong khi đuổi đánh bọn ấy.

Ngạch Kinh-tế. — M. Trịnh-văn-Lu và Tống-thế-Liên, thư ký bàng ô ngạch tòa Công-sứ Bắc-kỳ bổ vào tòng sự tại sở Kinh-tế thì từ chức kể từ ngày 1er Juin 1922 là ngày xin bổ hẳn vào ngạch Kinh-tế Đông Pháp.

Ngạch Công-chính. — M. Nguyễn văn Chí, phán sự hạng tư ngạch công chính được thưởng đệ nhị đẳng danh dự bội tinh.

M. Chí được thưởng như thế cũng đích đáng lắm vì ông ấy làm việc nhà nước đã lâu năm và công việc mẫn cán lắm.

Hữu lai cảo

Ai đi xe nên biết. — Tối hôm qua 13 Juin hồi 20 giờ, giữa phố hàng Bạc ở đầu ngõ rẽ sang phố Gia-ngư, có một cái xe sắt đỏ đánh rầm lên, gãy cả tay xe và bánh xe. Trong xe thấy một người đàn-bà với một đứa trẻ chừng ba bốn tuổi, lưng tủng mấy mũi ra ; may sao được vô sự.

Cái nạn đỗ xe này đã xảy ra luôn tại đó, theo lời những nhà ở gần đấy thì ở đường ngõ đã mở rộng lâu rồi, nhưng mà cái bờ hè chỗ 2 chiếc phạt thấp hẳng đường.

Tiện thể xin mách bà con chỗ hàng Gai rẽ sang hàng Quạt cũng vậy, bờ hè vẫn còn để nguyên như cũ mà được ; thì mỗ rộng được một tuần lễ nay rồi !

Lại còn cái ngõ hàng Mành, nghe như nhiều gò đồng sa chuồm lắm đấy, xe đi qua, đào bên nọ sang bên kia, ngồi trên xe mà rung mình sốn ổ .

Vậy ai đi xe nên biết những nơi độc-địa ấy mà giữ mình trước.

Hữu-Văn.

Truy tặng — M. Trần-văn-Bích, quản tàng Hữu-trung, tổng Tả Thanh-oai, huyện Thanh-oai (Hà đông) vì đánh cướp vào làng, bị thương mà chết thì nay được truy tặng tùng cửu phẩm bá hộ.

Cách chức — Linh cảnh-sát Ng-duy-Quế ở Hà-đông phải cách chức vì kiêm bạnh không tốt.

Linh cảnh-sát Lại-đức-Long ở Thái-bình lấy phải cách chức vì phạm tội nặng trong khi làm việc Ng-ngọc-Liên là cựu binh được bổ làm linh cảnh-sát ở Thái-bình tưởng mỗi năm được 120 đồng

Giấy thưởng lục. — Những người làng Hữu-cư, tổng Tả Thanh-oai, huyện Thanh-oai (Hà đông) có tên sau này được thưởng một đạo giấy khen vì đã có công trong việc bắt cướp ; là : Đặng văn Khoa lý trưởng, Trần văn Con người làng, và bốn người tuần canh là Đặng văn Tang Đặng văn Kiên, Đặng văn Can, Ng văn Đội

Giải vào Tòa-án. Tên Bùi-văn-Đam 24 tuổi mắc bệnh tâu Đinh-tiếc-soáng có trát của quan Công-sứ Phúc-bồ bắt thì nay đã phải giải vào Tòa-án.

VIỆC BẮC-KỲ

PHÚ-THỌ

Kẻ cướp đường. — Thuộc về làng Hùng-đô hạt huyện Tam-nông, trong một tháng nay có kẻ ngồi ăn trong đám bọi rậm ở quãng vắng để đón bà con gái qua lại rồi nhau chạy lại hiếp, rồi bóc lột có gì lấy hết, để nhiều đàn bà ở chợ gông gánh đến đó đều phải bị thế cả rồi. Mới rồi, thị Ngần ở xã Cao đu đi bán hàng chợ Tứ gần đấy, lúc trở về làng Hùng-đô cũng gặp phải quân hung-đồ ở trong bụi chầy đuổi theo bóc lột mất một cái thắt lưng lụa thâm, một cái ruột tượng đựng nhau hào và đồ quà bánh ở chợ đem về nó cũng lấy hết. Mong rằng việc này đến tai quan sở tại biết để trừng trị những kẻ cướp ấy đi.

TUYÊN-QUANG

Lễ khánh thành nhà « Sâm-đu công-quán ». — Hôm chủ nhật 11 Juin vừa rồi, ai là người đi qua đường bờ sông (Avenue Dominé), cũng đều dừng mục kích một cái quang cảnh rực rỡ là cái quang-cảnh ngày lễ khánh thành nhà « Sâm-đu công-quán » của quan thân trong bản tỉnh đã được quan Thống-sứ cho phép tổ chức nên. Từ trước đến giờ tỉnh Tuyên-quang mới có nhà « Công-quán An-nam » này là một, bởi vậy cho nên các viên hội đều vui lòng chú trọng vào ngày lễ khánh-thành này, cốt ý để tỏ rằng sự sở ước của những người nhiệt-thành về việc lập nhà Công quán đã được như nguyện và để lưu lại một cái kỷ niệm về vang cho những người đã khởi xướng nên công cuộc hữu-ích ấy.

Trước của nhà công-quán ngày hôm ấy có kết thể treo đèn, cắm cờ tam tài và có ngũ hành, trông rất là huy hoàng trông lệ. Trong nhà thì trần thiết thực là công phu : cho nên các viên hội đều vui lòng chú trọng vào ngày lễ khánh-thành này, cốt ý để tỏ rằng sự sở ước của những người nhiệt-thành về việc lập nhà Công quán đã được như nguyện và để lưu lại một cái kỷ niệm về vang cho những người đã khởi xướng nên công cuộc hữu-ích ấy.

Trước của nhà công-quán ngày hôm ấy có kết thể treo đèn, cắm cờ tam tài và có ngũ hành, trông rất là huy hoàng trông lệ. Trong nhà thì trần thiết thực là công phu : cho nên các viên hội đều vui lòng chú trọng vào ngày lễ khánh-thành này, cốt ý để tỏ rằng sự sở ước của những người nhiệt-thành về việc lập nhà Công quán đã được như nguyện và để lưu lại một cái kỷ niệm về vang cho những người đã khởi xướng nên công cuộc hữu-ích ấy.

Trước của nhà công-quán ngày hôm ấy có kết thể treo đèn, cắm cờ tam tài và có ngũ hành, trông rất là huy hoàng trông lệ. Trong nhà thì trần thiết thực là công phu : cho nên các viên hội đều vui lòng chú trọng vào ngày lễ khánh-thành này, cốt ý để tỏ rằng sự sở ước của những người nhiệt-thành về việc lập nhà Công quán đã được như nguyện và để lưu lại một cái kỷ niệm về vang cho những người đã khởi xướng nên công cuộc hữu-ích ấy.

Đúng 4 giờ rưỡi, thì quan Chánh quan Phó Công sứ cùng các quí quan khác đều đến chứng giám lễ khánh thành. Quan ân Đề-đường Thanh lễ chánh hội trưởng ra tận cửa để nghênh-tiếp các quan vào trong nhà Công-quán, ở ngoài lúc ấy pháo nổ vang lừng.

Khi quan chánh và quan phó Công-sứ cùng rảng các quan yên vị rồi thì quan chánh hội trưởng đọc một bài diễn-văn bằng quốc-âm đại khái cảm ơn quan chánh Công-sứ đã bỏ cố đến chủ tọa lễ khánh thành nhà « Công-quán » cùng tất cả các quí quan đã quang lâm đến chứng kiến cho hội. Ngài nói tóm tắt mục đích của hội để các quan nghe, rồi kết luận rằng : « hội sở dĩ thành lập được, mọi sự viện trợ được, cũng là nhờ ơn quan chánh và quan phó Công-sứ đã chỉ huấn và tán trợ cho » quan chánh hội trưởng lại đa tạ hai ngài đã nhận chức danh dự hội trưởng của hội. Quan chánh hội trưởng đọc xong thì ông Trần-Vượng đọc bản dịch bằng chữ Pháp.

Dứt nhời, thì quan chánh Sứ đứng lên đọc một bài diễn-văn đáp lại quan chánh-hội-trưởng. lời lẽ hùng hồn, ý tứ sâu xa, thực đã đề-giải một cách rõ rệt và cao thượng. Bài diễn thuyết ấy bằng Pháp-văn rất hay, bản quán tiếc không có đủ thời giờ mà dịch ra quốc-văn được).

Quan chánh Sứ đọc xong bài diễn văn thì cụ tọa về lễ lạy hỏi lần hoạn quan chánh hội trưởng mời các quan thưởng rượu champagne. Các viên bồi cũng đều nâng rượu rất là êm đềm, vui vẻ và đến lô lòng cung kính các quan đã quang cố đến hội như vậy. Giữa lúc ấy thì tiếng pháo nổ liên thanh nghe rất là vui tai.

Một điều nữa làm cho ngày lễ khánh thành nhà « Công-quán » được thêm trọng thể, là nhân dịp này, quan chánh Sứ có gắn danh-dự bội-tinh cho ông Phan-xuân-tràng, phán sự tòa Sứ hội-viên trong hội, vừa mới mông ơn chính-phủ bảo-hộ ban thưởng cho. Quan Sứ có nói vẫn tắt mấy nhời khen ông là người đã trong thành giúp việc nhà-nước, nay được thưởng như vậy rất là đích đáng. Được là một sự vẻ vang cho ông, một cái vinh dự cho bạn đồng sự với ông và mọi người quen biết ông.

Gần bội-tinh cho ông Trang xong thì quan Sứ cùng tất cả các quan ngồi lại nói chuyện rất là ân cần. Các ngài ngợi khen các viên hội đã lập nên nhà công-quán này thực là hợp thời. Quan Chánh-sứ có nói thêm rằng ngài sẽ giúp cho hội một ngày một thêm hưng thịnh và ngài muốn rằng hết thảy cả người tòng sự nhà nước nên vào hội cả thì hơn, vì có như vậy thì sự hòa hảo mới hoàn hoàn được.

Cái thịnh tình ấy, các người trong hội rất lấy làm cảm phục. Các quí-quan ngồi với chừng 5 giờ chiều mới ra về. Quan chánh Hội-trưởng có mời quan Sứ, quan phó Sứ cùng các quí quan đứng chụp ảnh ở trước cửa nhà « Công-quán » để ghi lại một cái kỷ-niệm mà hội không bao giờ quên được. Sau khi các quan đã từ biệt Công quán rồi thì các hội-viên lại trở vào nhà trong để cùng nhau đàm đạo vui vầy, mỗi tình hữu ái lúc ấy như chan như chứa trong lòng, không bút nào tả cho xiết được.

Buổi tối hôm ấy, tại Công-quán có thiết tiệc, hội-viên đến dự đông đủ cả. Trong khi tiệc tàn, câu chuyện êm đềm, tiếng cười bỉ hỉ, hòa lẫn với tiếng pháo vang lừng, đã hợp thành một thứ âm nhạc hùng dũng để biểu lộ tấm lòng thân ái rất là nồng nàn của các viên hội đối với nhau.

Thực là một buổi vui vẻ ít có, một ngày đáng ghi chép trong lịch sử của hội vậy.

V. Ng. Lâm lai cảo

PHÓ-LÝ

Chạm xe ô-tô. — Hồi 6 giờ sáng hôm 14 Juin, có một cái xe ô-tô ở Hanoi về, đi đến gần Đông-vàn, chạm phải ba người đàn bà và một người đàn ông đều là người Ngọc-thi, tổng Hoàng-đạo, huyện Duy-tiên. Trong 3 người bị chạm ấy, thì thị trợt đa đầu người thì xây xát ở vai và ở mông. Xe có dừng lại và vực các người bị thương đem lên xe đưa vào nhà thương Phủ-lý để buộc thuốc.

Hỏi ra thì bọn bị thương ấy, đều là người đi bán gạo cân, gồng gánh để cả giữa đường trông thấy ô-tô, liền ra cất gánh chạy, thì bị ô-tô chạm phải.

Xuýt cháy nhà. — Hồi 7 giờ tối hôm mồng 8 Juin, một nhà ở phố Tân-khai rán mỡ vỏ ý để lửa bén vào xanh mỡ cháy lên ngùn ngụt. Lúc ấy có người đem rấp tới được nhưng bị mở bắn vào ống chân, tuộ cả đa thịt.

VIỆC KINH-ĐÔ

Nên bắt cho được. — Một cô mắc bệnh rất nguy hiểm là bệnh mề đoo, ba cái nhọt rất to, một cái mọc sau lỗ tai, một cái nơi cổ bèn ót, một cái nơi vai. Khi ba cái mụn ấy đã sưng lên thời cô ta biết là bệnh nguy tìm thầy thuốc chữa được it lâu, nhưng vẫn không bớt được, bỗng có một chàng kia đến bảo cô rằng bệnh ấy chàng chữa được mà chàng cũng đúng cách giải phẫu vì rằng trước chàng đã có đi học Y-khoa ở Hanoi và chàng lại phó-diễn cái tài năng của chàng làm cho người bệnh phải tin dùng và chàng đòi chia cho chàng 50 đồng, khi lành bệnh sẽ trả. Vậy chàng đến mổ cái mụn ấy mới cắt được vài lát dao thời phạm ngay vào cái mạch máu ở sau ót, máu tuôn chảy lênh láng, nhưng chàng cứ tự nhiên không có thì giờ sợ hãi rồi thung dung mà nói với nhà chồ rằng : « Tôi quên mất cái kim bắt mạch mau để đi lấy sẽ trở về ngay. » Nói xong ra đi mất biệt ! Nhà chồ đợi mọi ngày mặt vẫn mà người bệnh thời máu chảy không ngừng, một hồi lâu thời mặt mày xám tái đôi con mắt trợn trắng, trí-não mê man toan chết, cả nhà hoảng hồn chẳng biết tìm kiếm thầy vào đâu, kêu la rầm rĩ. Một hồi có ông lão ở đâu chẳng biết, nghe la chạy vào, thấy như thế bảo thuốc cho mà chữa thời người bệnh mới được bảo toàn vô ngại. Còn như cái thằng làm càn đó kia xem tánh mạng người không ra gì, dám cả gan mà liều lĩnh như thế, tưởng nên tìm cho ra mà trị tội rất xứng đáng mới phải vậy.

(*Xem trang thứ tư*).

Tự-Điện-đường

Phố Hàng Long, số 30
Phòng giấy ở Hàng Phèn, số 29
(Rue du Vieux Marché)
Hanoi

Bản-hiệu mới xin được phép chuyên-trị về việc biên bỷ có đủ các thứ đồ và các thứ âm nhạc cho thuê. Lại có cả một bọn toàng đã đi phá quan, trị bướt, bắt bỏ đưa linh, và một bọn kèn tây khỏi việc bỷ thì rất là vui vẻ, mà thôi về việc khiêu thì rất là buồn rầu.

Tính giá rất rẻ Các ngài ở xa muốn thuê bản-hiệu cũng xin nhận. 1463

Auto ! Auto !!

Một cái xe ô-tô còn mới lắm, 5 chỗ ngồi, 16 mã-lực, hiệu « Ford » thực đẹp, thực tốt.

Bán giá cực rẻ.

Hỏi tại Bản-quán. 2256

Ai có giấy quốc-trái bắt cứ năm nào, hay giấy trái phiếu riêng của các hội Công-thương mà nay muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long, ở số 90, phố Mã-may, Hanoi, chậm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì 5 không có chỗ bán, xin mời đến chậm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cố-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
2058 *cần-bạch.*

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông quan báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quan gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản quán cái giấy quốc-báo, chữa lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 2 0) bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quốc-báo.

Bỏ ai không gửi tiền theo thì sẽ nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

PHÒNG-THĂM-BỆNH

của QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường-trú đệ nhứt đẳng Bác-sĩ bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai cập) Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lận, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh tại DƯƠNG GIA-LONG, 12.

KHÁM BỆNH : Giờ 3 đồng một lần

Điện-thoại số 1055.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ năm :

KIM - NHAM

Xin chiều ý liệt-gai mà cắt lắp Long đong vai cu cậu. Đào Tuất đóng vai Văn rai.

Tối thứ sáu :

CHỮA BỆNH GHEN

Bản-hội diễn tích này là theo cái chuyện Kim-Vân-Kiều nói : « Bag gi mà rước tiếng ghen vào mình.

Sắp diễn : Bản-hội đang soạn tích « *Chang Mã-văn-sinh* » mà ông Trần-bích-Du đăng ở báo *Khai-hóa* vừa rồi. Chắc hiệt-gai sẽ bảo cũng biết là một chuyện rất hay rất lý thú.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 14 đến thứ ba 20 Juin 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm có chế nhiều chóng từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

TRÒI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế-giới

ĐỆ TỨ THẬP NHỊ KHÓA THỂ-THAO ĐẠI-HỘI

nghỉ

CỤ GÔ-RI-Ô

Bi-hài-kịch trích theo tiểu-thuyết của H. de Balzac tiên-sinh

HỒI THỨ I, II và III

CÁCH CỬ-CHỈ NHỎ NHEN CỦA CẬU AMBROISE

Hài kịch

Tuần lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh REINE LUMIÈRE

(Quang Minh hoàng-hậu)

Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BÀ MÙI

Số giấy nói 822

Nhà bà mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bành caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Bà Mùi, ở phố hàng Long, số 46, (Route Mandarine).

Có động các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch
Quản-lý, M. Tạ-duy-Tư

239

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ăn-quán ở số 46, Phố Hàng Bồ | **HANOI**

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thôi chúng tôi nhận thấy thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société **ÍCH-HỮU THƯ-XÃ**

HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiều Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

VIỆC TRUNG-KỲ

BÌNH-ĐỊNH

Tết Đoan-ngọ — Ngày tết Đoan-ngọ năm nay đã cải lương được nhiều những cuộc xa xỉ vô ích đã có bề giảm bớt. Lòng sùng bái người Khuất-Nguyên đã hòng phai bớt

Ấy là mới bớt mà thôi, chớ chưa thiệt cải lương hết đâu.

Mong sao cho sang năm quốc dân ta quên hẳn ngày tết mùng năm cho rồi. Một là mừng ngày mừng hai tháng năm cho long trọng, thời mới thật là chánh đáng đó, vì là ngày kỷ-niệm đức Cao-Hoàng thế tổ đã nhờ Pháp triều bảo-hộ, mà thâu quyền nhứt thống sơn hà, từ đó quốc dân ta mới được bề an cư lạc nghiệp. Ấy là ngày kỷ-niệm rất hay và rất quí báu của quốc dân ta vậy.

Phường Sở-khanh — Hiện nay tại nhà thương Qui-nhơn, quan thầy thuốc đang chữa bệnh cho một đứa con gái độ 13 14 tuổi. Nghe ra con ấy đã bị một chàng Sở-khanh nọ cường dâm mà phải mang

Chàng Sở-khanh nầy cũng con nhà quyền quí ở tỉnh Bình-định; vì chừng máu dê sung thịnh mà làm chàng đã ra hoang dê đến nỗi đã ra tay bạo ác cường dâm, làm cho hư thân một đứa nhi nữ non nớt làm vậy; thật là đại ác.

Điều nầy luật nước vẫn nghiêm cấm mà cũng đã nhiều phen trọng phạt những quân mặt người dạ thú ấy, có lẽ tên phạm nầy cũng không thoát khỏi cái luật hình ấy, mới là đáng tội vậy.

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 15 Juin 192[illegible]

Giá bạc

Kho Nhà nước 61.55
Nhà Ngân-hàng . . . . 6[illegible].55

Tàu tới tàu đi

Tàu *Amiral Ponty* ở Port-Said đã chạy đi Haiphong ngày 31 Mai.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 19 Mai.

Tàu *André Lebon* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp ngày 2 Juin.

Tàu *Orénoque* ở Saigon đã tới Haiphong ngày hôm nay, tiếp 14 này lại chạy Saigon

Tàu *Angers* mang thư sang Pháp, đến ngày 15 Juin này ở Haiphong sẽ chạy Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 14 Juin.

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quấn ấy, để cho người làm dễ tìm kiếm. Xét các ngài thường hay ký tên vắn tắt, hoặc thảo quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời

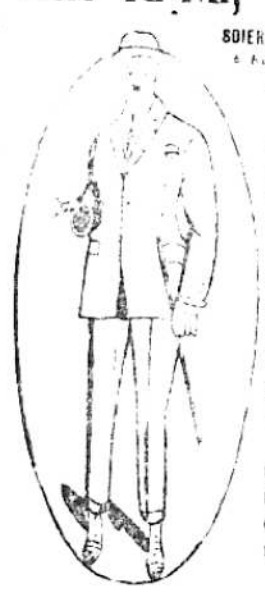
Chúng ta nên lại cửa hàng này mà sắm đồ gỗ nhiều kiểu mẫu mới chế ra đẹp lắm và hạ hơn cả.

Cửa hàng tôi chuyên môn đóng và chế kiểu mẫu đồ gỗ rất dễ coi và bán giá phải chăng, có in cả catalogue theo như lối bên quý-quốc vẫn gửi sang bên này để biếu các quý khách ở xa gần muốn dùng đến kiểu xem thì cho người nhà lại lấy hay là gửi thư lại thì tiện đính theo cả timbre làm tiền phí tổn gửi đi biếu các quý khách xem.

LƯU-BÁ-VI, Propriétaire
VĨNH-XƯƠNG
85, Rue Félionneau tức là phố Lò-rèn, Hanoi
Téléphone 218 2021

[illegible]AM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS
[illegible] Rue des Cantonnais
HANOI

Bản-hiệu bán và may các thứ quần áo Annam và quần áo Tây.
Gấm, vóc nhiều, sa tây, sa[illegible]n, dạ, len, hàng Saigon, hàng Bắc kỳ, không thiếu thức gì, v. v.
Mới lại vải impermeable mùi cực đẹp, để may áo đi mưa.
2[illegible]

潘德成

PHAN-ĐỨC-THÀNH

GRANDS ARRIVAGES SOIERIES
CHINOISE, FRANÇAISE, TONKINOISE, DIVERSE ETOFFES ET THÉ DE CHINE

Bản hiệu bán đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng ngoại Bắc các thứ vải và chè Tàu [illegible] thứ hiệu, may quần áo Annam [illegible]

GROS & DÉTAIL

HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

[illegible]

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

[illegible] ngày thứ [illegible]
Ở ĐƯỜNG [illegible] SỐ 67 SAIGON
[illegible]

[illegible]ÁCH

Chúng tôi kính trình các quí-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa [illegible] mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như [illegible] đồ bản [illegible] cửa [illegible] ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công thải (Titres d'Emprunt [illegible]) [illegible] nấn.

Những [illegible] phiếu Quốc trái, công thải mà chúng tôi giữ để làm tin [illegible] cũng vẫn là [illegible] những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn [illegible] tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy má ấy, mà nếu đương khi chúng tôi giữ các giấy má ấy có phiếu nào được mở trúng số [illegible] thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các làng đã [illegible] rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu [illegible] phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
[illegible] DES PHOSPHATES DU TONKIN
[illegible] Avenue Paul Doumer,
HANOI [illegible]

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bào-chế
THUỐC ĐAU MẮT [illegible] PORSKY-CARD, trị các thứ đau mắt
THUỐC SOLUTION R. của ông BOLBE để chữa a phiến
SOLUTION R. BOLBE 3$60 một chai
[illegible]
Gouttes « MÉTHARSINATE » 1$00 một lọ
[illegible]

Mấy thứ bản-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-ở SIROP PECTORAL đặc-cổ, sổ-mũi. Thuốc cao chỉ người lớn dùng được thôi
Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2$50 lọ 30 viên
thuốc [illegible] — 0$90 một chai
[illegible]
Gouttes « VIRGINIE » 1$00 một lọ
[illegible]

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG VỀ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MỔ-XẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán buôn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ
« THUỐC DÊRÊ » 0$90 một chai 1/4 littre
[illegible]
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn littre. Giá có 3$00 mà thôi.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES
ở Hanoi Haiphong,
và tất cả các cửa hàng
bán lẻ ở các tỉnh
214

THÁI-HƯNG
21, Phố Hàng Bông, 21
HANOI

Kính trình các quí-khách, Bản-hiệu bán đủ các thứ mũ kiểu mới thật nhã (Casques Fantaisie), các thứ mũ mây (Chapeaux piqués), mũ feutres đủ các thứ mùi và kiểu xếp nữa.

Bản-hiệu có nhiều thợ khéo, làm rất tinh-xảo, kỹ-lưỡng, nhanh-nhẹ. Giá bán hạ hơn các nơi.

Bản hiệu có bán buôn, bán lẻ đi các tỉnh. Các quí-khách ở xa muốn mua hàng của bản-hiệu xin viết thư lại. Bản-hiệu sẽ gửi hàng đi ngay, theo lối lĩnh hóa giao ân (Contre Remboursement). Xin các quí khách chiếu cố.

2028 THÁI-HƯNG kính bạch.

HIỆU BÁN KÍNH VỆ-SINH

Bản-hiệu bán đủ các thứ kính vệ-sinh xem sách, cận thị, các thứ kính dưỡng mục đủ các mùi, kính đi ô-tô và tàu bay, nhiều kiểu lạ và đeo trông rất nhã mà giá lại rẻ hơn mọi nơi. Xin mời các ngài chiếu cố đến xem, bản-hiệu đã có riêng một tay chuyên-môn thạo về nghề thử kính để hầu tiếp các ngài.

LY-SENG-BAO et CHEONG-HING

2021

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng

CHỮ MỚI ĐẾN!!!

Bản-quán vừa nhận được ở bên Tây, nhiều thứ chữ rất đẹp, in đủ các lối.
Bản-quán lại có cả máy đá để in các thứ tranh vẽ thực đẹp, in đủ các mùi.
Bản-quán lại có cả máy chụp ảnh để in nữa.
Bản-quán lại có cả các thứ máy đúc clichés chì nữa.

Công việc làm rất nhanh, giá tính lại rất rẻ.

Kính-cáo,
VĨNH-THÀNH ẤN-QUÁN

Nº 108

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Lệ minh-đường nghĩ thầm: vợ chồng ta chưa biết bao giờ được chăn-chiếu cùng nhau, âu là ngày nay ta hãy uống một bữa rượu thật say để tỏ tình luyến-ái. Nghĩ vậy liền đáp rằng:

— Hà tất phải câu-nệ quá, hôm nay hai ta nên uống một bữa rượu thật say.

Bấy giờ *Vương-thiếu-phủ* mới lại ngồi xuống uống rượu. Nàng *Tố-hoa* nấp ở phía sau bình-phong dòm trộm, trông thấy quả nhiên là *Hoàng-phủ thiếu-hoa*, ngầm nghĩ trong lòng, luống những ngậm-ngùi thương xót: ta vì ai mà thập tử nhất sinh, không ngờ còn có ngày nay, nỗi cay đắng ấy ai thấu tình chăng? Ai có biết đâu rằng ta lại lưu lạc ở chốn này vậy.

Khi ấy vừa gặp nàng *Nhu-nương* và nàng *Đức-thư* đi qua đến đấy, hai nàng liền hỏi:

— Phu nhân xem gì thế?

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Có quan Chinh-đông nguyên-soái *Vương-thiếu-phủ* uống rượu ở ngoài, chính là một người mà phu quân tôi lấy đỗ trạng-nguyên đó.

Hai nàng nói:

Nếu vậy chúng ta thử xem mặt một chút

Nói xong, cũng rón rén dòm, rồi bảo nàng *Tố-hoa* rằng:

— *Vương-thiếu-phủ*, tướng-mạo khôi ngô, sau này tất được hiển-quí. Quan Binh bộ thượng-thư có con mắt tinh đời mà lấy được một người môn sinh như vậy. Phu-nhân được kết-duyên với quan Binh-bộ thượng-thư đấy, thật đã tốt số lắm thay.

Nàng *Tố hoa* mỉm cười mà đáp lại rằng

— Lấy được người giỏi, cũng là nhờ cái hồng phúc của thiên-tử, chứ phu-quân tôi có tài-đức gì. Cứ như phu quân tôi, tướng mạo bề ngoài, dẫu có khả-quan thật, nhưng tính khí ngang-ngạnh khiến cho người sinh chán.

Hai nàng nghe nói nghĩ thầm: nếu vậy thì *Lương* phu-nhân cũng là người không biết tự-túc. Lại nói chuyện *Vương thiếu-phủ* phải giữ lễ thầy trò mà vẫn e-nệ không dám uống rượu. *Lệ minh-đường* cứ cười ha hả, cố ý khuyên mời.

Khi rượu đã ngà ngà say, *Vương-thiếu-phủ* sợ có điều gì sơ-xuất chăng, mới đứng dậy cáo từ. *Lệ-minh-đường* gọi quân-sĩ dắt ngựa đến dưới thềm. Quân sĩ vâng lệnh dắt ngựa đến.

Lệ-minh đường nói:

Mời niên-huynh lên ngựa.

Vương-thiếu-phủ từ chối mà thưa rằng:

— Có đâu kẻ môn-sinh này lại dám vô lễ như thế, xin cho ra ngoài, rồi sau sẽ lên ngựa.

Lệ-minh-đường không nghe, cố ý bắt phải lên ngựa ngay ở chỗ ấy. *Vương-thiếu-phủ* chối từ không được bất đắc-dĩ phải cúi đầu xin lỗi, rồi nhảy lên mình ngựa. *Lệ minh-đường* truyền mở cửa giữa cho *Vương-thiếu-phủ* đi ra.

Khi *Vương-thiếu-phủ* đi khỏi rồi, *Lệ-minh-đường* lui vào trong phòng, hỏi nàng *Tố-hoa* rằng:

— Thế nào, người ngồi uống rượu vừa rồi, có quả-nhiên là *Hoàng-phủ thiếu-hoa* đó không?

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Chính phải! Tiểu-thư thật là người hữu tình, đã tiếp đãi một cách rất long trọng.

Lệ minh-đường nói:

— Vợ chồng cùng ngồi uống rượu, mà không dám nói rõ cho nhau biết, nghĩ tình thực cũng đáng thương. Lại vì em mà làm lỗi cái tuổi xuân xanh của chị, em nghĩ càng thêm áy-náy!

Vương-thiếu-phủ về đến nhà công quán *Hùng-hiệu* quì xuống mà nói rằng:

— Tiểu-tướng không biết quan nguyên-soái về cho nên không kịp ra đón, xin quan nguyên-soái tha thứ cho.

Vương thiếu-phủ giật mình kinh-sợ vội-vàng xuống ngựa, rồi cũng quì xuống mà nói rằng:

— Anh em ta cùng nhau, khác nào tay chân, cớ sao lại thủ-lễ như vậy

Hùng-hiệu nói:

— Đó là tình riêng, nhưng theo phép công thì đối với quan nguyên-soái, tất phải bái kiến.

Vương-thiếu-phủ đỡ dậy mà nói rằng:

— Hai ta đã kết nghĩa với nhau, thì từ nay trở đi chớ nên câu nệ như thế.

Hai người cùng vào ngồi trong nhà công-quán. *Vương-thiếu-phủ* thuật chuyện cho *Hùng-hiệu* biết cái tình-hình *Lệ-minh-đường* tiếp đãi mình một cách rất long-trọng. Lại bảo *Hùng-hiệu* rằng:

— Ông *Lệ-minh đường* xử như thế, khiến cho tôi cảm-kích vô cùng.

Hùng-hiệu nói:

— Ông *Lệ-minh-đường* thật là một người đại lượng, mà xem cách tiếp đãi quan nguyên-soái thì lại đặc-biệt hơn mọi người.

Vương thiếu-phủ nói

— Quả có như vậy.

Sáng sớm hôm sau, mới đầu canh năm, *Vương-thiếu-phủ* đã dậy ăn cơm, rồi mũ áo tiến triều, định tâu với thiên tử xá tội *Vi-dũng-đạt* và cho theo đi đánh giặc. Bấy giờ *Lệ-minh-đường* cùng *Lưu-tiệp* đều chưa đến cả, vua *Thành-tôn* ra ngự triều.

Vương-thiếu-phủ trông thấy mặt rồng có ý vui vẻ mới đánh bạo quì xuống mà tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! kẻ hạ-thần muốn xin một việc, nhưng bệ hạ có xá tội cho thì kẻ hạ-thần mới dám trần tấu.

Vua *Thành-tôn* nói:

— Nhà ngươi cứ tâu, trẫm xá tội cho.

Vương-thiếu phủ tâu rằng:

— Khi trước kẻ hạ-thần cùng *Hùng-hiệu* tiến Kinh đầu quân, đi qua *Sug-đài-sơn*, quân giặc ra cướp bị thần-đẳng đánh thua. Sau *Vi-dũng-đạt* ở trên núi xuống, lại cùng thần-đẳng giao-chiến hơn 100 hợp mà không phân thắng bại. Bấy giờ mới chịu mời thần-đẳng lên núi uống rượu và thuật lại lịch cho nghe. *Vi-dũng-đạt* năm nay mới 17 tuổi, dung-nhan tuấn-nhã, mà trí dũng kiêm toàn, nguyên cũng là tướng-môn tử-đệ, thuở xưa đi qua *Sug-đài-sơn*, giết người tướng giặc ở đấy tên gọi *Hàn-hổ* chúng thấy anh-hùng như vậy mới xin tôn làm đầu đảng. *Vi-dũng-đạt* cũng muốn mượn ngọn núi ấy để chiêu tập quân mã, đợi khi triều-đình dùng đến thì đem quân đi đánh Phiên mà lập công danh. Hắn biết thần-đẳng về đầu-quân, có ân-cần nhờ thần-đẳng tâu với triều-đình cho hắn làm tiên-phong đem quân đi đánh. Thần-đẳng thấy hắn thực là người trung-thành vị quốc, vậy dám cúi xin bệ-hạ xá tội mà thu dùng cho. Thần-đẳng cứ thực tâu bày, tùy lượng trên chỉ phán.

Vua *Thành tôn* nghe nói, nổi giận mà rằng:

— Tên tướng giặc *Vi-dũng-đạt* kia, khi trước giết Khâm-sai-quan, cướp vợ con *Hoàng-phủ-kính* đem lên trên núi, đã là tội phản-nghịch. Sau lại nhiều lần quấy nhiễu quan-quân, và lập kế bắt *Lưu-khuê-bích*, chưa biết sống chết thế nào. Việc ấy trẫm lấy làm căm tức, vẫn định đợi khi nào đánh được quân Phiên rồi thì thừa thế phá *Sug-đài-sơn* mà bắt *Vi-dũng-đạt* và bắt cả vợ con *Hoàng-phủ kính* nữa đem phân thây trăm mảnh để làm gương cho đứa phản-nghịch sau này, *Vi-dũng-đạt* là đứa trọng phạm không thể tha thứ, nhà ngươi chớ nên nói nhiều. (*Còn nữa*)

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant NGUYỄN-VI-LUẬN